

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EI

On. Direcțiunea Liceului „M. N. Coana” Arad

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUM
Redactor: Pr. Demian Tudor

ABON
Pentru part:

IARĂȘ PROBLEMA ACADEMIILOR TEOLOGICE

În „Tribuna Transilvaniei” din 2 Iunie a. c. dl. Isidor Todoran, prof. la Acad. teol. ort. din Cluj discută din nou problema învățământului teologic din Ardeal.

Iată ce spune d-sa în rezumat: „În Ardeal sunt 5 academii teologice ortodoxe și 3 unite. Numărul lor (vorbește numai de cele ortodoxe) este exagerat de mare. El întrece cu mult prea mult necesitățile reale ale Ardealului, însă egoismul eparhial (?) creiază necesități artificiale, ce împiedică justa rezolvare a problemei învățământului teologic. Singura cale pentru a ieși din situația nenorocită ar fi: concentrarea celor 5 academii într-o singură școală teologică, superioară (facultate sau academie de teologie). Acesta ar fi interesul general (?) al bisericii. Cu toată această concentrare, conducerea eparhiilor și-ar putea păstra toate privilegiile (?). Ministerul ar putea înființa câte un liceu confesional sau seminar în orașele de reședință episcopală, prin ce s'ar menține și câte un mănunchiu de intelectuali (?) pe lângă centrele eparhiale și s'ar rezolva și problema prestigiului (?). Susținătorii formei actuale a academiilor teologice sunt de fapt răuvoitori ai acestora (?); iar cei care le vreau desființarea (concentrarea) sunt adevărații lor susținători (?). Facultățile de teologie sunt mai bune decât academiile. Dovadă tocmai ierarhii noștri cari au crescut în facultăți de teologie. Cunoscând insuficiențele academiilor, acești ierarhi adeseori îndrumază spre facultăți pe cei mai buni absolvenți de academie, pentru a-și împlini lipsurile. Absolvenții academiilor nu au nimic în plus față de clerul din facultate. Dimpotrivă”. Dl. I. Todoran riscă afirmația că: „preoții din Ardeal doresc, toți o facultate de teologie a Ardealului. Oare ce blestem va fi apăsând asupra preoțimei din Ardeal, că nu se poate înființa de o școală superioară, demnă de ea? Este oare Ardealul nevrednic de o facultate de

teologie? De ce continuă cu rămășițe din triste vremi de obidă?”

Autorul poate fi încântat de „logica” argumentelor sale. Noi însă suntem întristați de ea, fiindcă nu samănă de loc a logică. Dea risă discuția într-o problemă, cu ale cărei elemente fundamentale nu este în clar. Deaceia nu poate contribui cu nimic la lămurirea ei. Vom căuta să punem la punct unele afirmațiuni ale d-lui I. Todoran, care, propriu zis, reeditează argumente arhicunoscute pentru desființarea academiilor teologice din Ardeal și înlocuirea lor cu seminarul.

Biserica din Ardeal a reușit în cursul veacurilor să-și creeze centre de viață și cultură religioasă. Aceste sunt centrele eparhiale din: Sibiu, Arad, Caransebeș, Oradea și Cluj, la care s'a adaus mai nou Sighetul. Având să stea pe același nivel cu celelalte confesiuni conlocuitoare, aceste centre eparhiale au simțit nevoia de a avea aceeași armatură spirituală și pe teren bisericesc. Academiile teologice din Ardeal nu sunt creații artificiale. Aici ele nu pot lipsi, ca de pildă în Vechiul Regat. Că sunt prea multe? Se vor desființa ele desine, sau se vor contopi unele, dacă nu vor avea elevi. Pentru moment în Ardeal nu avem absolvenți de academie șomeri. Dovadă că sistemul de a nu primi în academie decât 40—60 candidați, și a-i crește individual, este mai bun decât cel de a înscrie la facultate pe solicitanți cu sutele.

După definiția dată de toate proiectele de lege pentru organizarea învățământului teologic, deosebirea între Facultate și Academia de teologie este aceea că cea dintâi cultivă știința teologică prin cercetări neconținute, iar cea de a doua o popularizează între candidații la preoție. Facultatea tinde să dea: ierarhi, profesori de teologie etc., cu un cuvânt oameni de „știință teologică” până când Academia dă preoți de

enorie, înzestrați cu o solidă cunoștință teologică, buni oratori și buni păstori de suflete. Cine afirmă că academiile de teologie ar putea fi desființate în Ardeal, acela sau nu cunoaște realitățile de aici sau greșește cu voia.

Este adevărat că ierarhii din Ardeal au fost crescuți și ei la facultăți de teologie. Tocmai acest fapt i-a putut convinge de lipsurile inerente facultăților de teologie, conduse de Ministerul Instrucțiunii și nu de Biserică. Aproape toți ierarhii actuali din Ardeal au fost profesori de academie teologică și de aceea fiecare ține la școala sa, nu pentru „egoismul eparhial” ci fiindcă cunoaște din experiență avantajele oferite de academiile teologice pentru pregătirea clerului de enorie și nici unul nu abdică dela dreptul Bisericii de a-și crește ea însăși pe slujitorii ei. Este deci la mijloc și o concepție mai canonică decât aceea de a se juca cu cererea către Stat de a crea facultăți de teologie.

Nu înțelegem pentru ce dl. I. Todoran mai cere o facultate de teologie pentru Ardeal, când știut este că Academia teologică din Sibiu are azi acest caracter. Sau nu e mulțumit că ea stă sub aripa Bisericii, sau o vrea numai la Cluj. Dar și Timișoara cere una. Vom ajunge ca în loc de una să avem 3 în Ardeal. Care preoțime din Ardeal cere așa ceva? Mitropolia Ardealului își menține azi prestigiul tocmai prin canonicitatea concepției sale despre autonomia bisericească și unitatea ei organică.

Dar dl. I. Todoran, prin velenitatea de centralizator, nedreptățește centrele noastre eparhiale din Ardeal. Academiile teologice sunt aproape singurele școli superioare în aceste centre. În streinătate cultura propășește, fiindcă acolo aproape fiecare oraș mai mare are o școală superioară sau o fracțiune de universitate. Cui îi va folosi dacă vom stinge 4 facultăți în orașele cele mai mari ale Ardealului, spre a le „concentra” de pildă la Cluj?

Problema învățământului teologic rămâne tot deschisă câtă vreme nu vom reuși a sesiza elementele ei cardinale. Răbdarea și timpul rezolvă mult mai bine problemele decât graba reformatoarelor de ocazie.

A. C.

Sfintele Rusalii

În vuet de furtună răscolitoare, în flăcări și fulgere cerești, cari zgudue adâncul sufletelor, freacăta văzduhurile și spulberă întunerecul, s'a pogorât pe pământ Duhul Sfânt, făgăduit de Hristos Mântuitorul.

Ceriurile se veselesc, pământul saltă de bucurie, îngerii și toată suflarea aduc prinos de laudă Ziditorului la praznicul Rusaliilor. De nouăsprezece veacuri și jumătate lumea creștină prănuște această sfântă sărbătoare plină de măreție neasemănată, de strălucite gânduri evanghelice, de acțiune și de progres.

În clipa când limbile de foc au fulgerat sufletele apostolilor aprofundați în rugăciune, s'a pus temelie de granit Bisericii lui Hristos și uriașei clădiri a civilizației creștine.

Ajunsa la strălucire nebănuită, civilizația zilelor noastre care a plecat pe drumul perfecțiunii sub steagurile sfântului Duh, a început să ignoreze acest izvor care i-a dat viață. Flăcările de lumină artificială, cari fascinează privirile veacului nostru, nu sunt aprinse totdeauna din cer la praznicul Rusaliilor, ci sunt adeseori erupțiunile nemulțumirilor ce clocotesc în adâncurile colectivității.

Uriașa uzină a civilizației moderne emulsă din sistemul de concepție creștină se precipită spre povârniș, degradând omul și strivindu-i sufletul. Banul, forța și plăcerile sunt singurul scop, singurul ideal și singura lege cari au prăvălit lumea în dezastrul celor două războaie crunte din urmă.

Biserica n'a încetat a denunța aceste devieri dela adevăr și a semna primejdiile împreunate cu tragediile epice, cari au amenințat lumea.

În ciuda aparențelor contrare însă, optimismul creștin ne spune că vremurile ce străbatem, poartă semnul și timbrul Sfintelor Rusalii. Peste câmpia întinsă a spaimelor trece o nouă suflare a Duhului Sfânt. Ca niște limbi de foc se ridică în lume idealuri, năzuințe și nădejdi noi. Pretutindeni agitație, încordare și avânt, visuri și dorințe năvalnice încoardă energiile popoarelor. Peste tot pământul trece un suflu, o volbură de renaștere religioasă, care va lămuri mai limpede aurul credinței și va trezi flacăra apostolatului pentru credință și neam.

Acest vârtej de primenire morală, trebuie canalizat sub flamura și vraja Duhului Sfânt. Cheia de boltă ce deține secretul acestei pietre filozofice, este și în mâna preoților și în mâna credincioșilor, cari toți împreună trebuie să devină tot atâția apostoli și ucenici ai Duhului Sfânt, prin care să se pogoare pe pământ împărăția lui Hristos, armonia universală și pacea așa de mult dorită.

Neamul românesc trăește zile de griji întunecate. Năcazurile ne învăluie ca norii aducători de furtună. Din noaptea durerilor însă se ridică suspinele și strigătul nădejdilor. Oțelul se face mai rezistent în focul suferințelor. Să primim cu

barbăție muștrările Ceriului, cari prin căință și îndreptare se vor preface în comori neprețuite pentru scumpa noastră patrie. Vijelii și mai cumplite au trecut peste părinții și strămoșii noștri. Credința lor n'a șovăit, ci a biruit și dreptatea eternă a răsplătit totdeauna vredniciile lor.

Neamul românesc s'a născut creștin. A trăit și a biruit răutatea veacurilor prin puternica forță a credinței ortodoxe. Pe această moștenire sfântă și pe această temelie puternică totdeauna cu sufletul încopciat în dreptatea divină, s'a ridicat — prin muncă grea și sudori de sânge — mândru și plin de vigoare.

În mijlocul greutăților și furtunilor de azi avem trebuință de toate energiile și de toate forțele creatoare cari să îndrume evoluția neamului nostru pe pârgia năzuințelor noastre democrate și românești. Dinamismul Bisericii noastre să creeze în sufletele românești răsadnița unei curate renașteri religioase. Un suflu nou de viață sănătoasă să străbată țara noastră dela un capăt până la celalalt, strecurându-se nu numai în biserici și în casele particulare ci mai cu seamă în toate fibrele sufletului românesc.

Povățuirea creștinilor noștri, risipiți uneori în vâltoarele unei lumi străine, este o datorință mai grea, mai delicată și mai complexă, decât înaintea de cele două războaie din urmă. Primejdiile sunt mai mari, ispitele mai puternice, sufletele mai obosite. Iar mințile sunt chinuite de multe probleme până acum necunoscute. Neghina și buruiana primejdiesc talazurile curate și fertile ale sufletelor românești. Mama noastră comună: Biserica va desăvârși o pastorație mai intensă, ramificată și specializată după mediu și după etate. Vrem ca valorile de elită să se ridice la suprafață și ele să predomine în tinsul vieții românești. Apostolatul nostru să îmbrățișeze cu egală ardoare, întreg domeniul vieții și toate mijloacele de mântuire: condeiul, amvonul, catedra, molitvelnicul, rugăciunea, meditația, diferitele societăți religioase și chiar politica și economia.

Să mergem pe acest drum plin de lumină și de adevăr. Atunci dangătuși dulci și plini de farmec al clopotelor din turnurile bisericilor noastre, cari străjuesc ca tot atâtea fortărețe a virtuților și dragostei de neam pe tinsul ogoarelor și în poenile codrilor românești, vor fi auzite și înțelese la praznicile Rusaliilor și de oameni și de Dumnezeu.

Protopop S. Stana

Dumineca încorporării recruților

Armata noastră așteaptă cu bucurie încorporarea ctg. 46. Organele E. C. P. organ nou al oștirii, în plină desfășurare pentru democratizarea armatei, depun toate eforturile ca încorporarea recrutului să fie cât mai caldă, camarăderească, frățască, românească, creștinească, sau cu un cuvânt spusă: democratică. Programe soșesc dela centru, cari toate tind să culmineze într-o adevărată sărbătoare: primirea recrutului. Articole de ziar se ocupă cu tot buchetul de flori, cari împletesc cununa sărbătorii plecării recrutului la oștire! Din această cunună, dela această sărbătoare nu poate lipsi preotul satului, preotul român luptător pentru neam și lege strămoșească a cărui figură o prinde f. bine dl. Ministru de Război, general C. V. Răscănu, în telegrama de sfintele Paști trimisă I. P. S. Patriarh Nicodim când zice: „primiți... dela întreaga Armată cele mai adânci mulțumiri... pentru dragostea părintească revărsată asupra ostașilor țării...”. „În toate momentele de suferință și grele sacrificii”. Cuvintele telegramei ne umplu de bucurie, mândrie și încredere pe toți slujitorii sf. Altare și primim noi aripi spre avânt!

Vrem să dăm caracter de sărbătoare încorporării recrutului? Să între și preotul în hora sărbătorii: „Preoți cu crucea'n frunte”. Dacă e sărbătoare cu adevărat plecarea la oștire a recrutului și așa trebuie să fie, atunci dela această sărbătoare nu poate fi lipsă la apel: Biserica, preotul, glas duios de clopot revărsat peste sat. Să grăbim toți la praznicul *Dătoriei către Oștire!* De ce să nu împletim cununa sărbătorii și cu glasul credinței? Să începem sărbătoarea pornind dela sf. Biserica. Pildă ne dă trecutul: Ștefan cel Mare, Voievodul spadei temute și Ctitorul Mănăstirilor pilduitoare de virtute!

Să fim bine înțeleși. Să se facă sărbătoare în cinstea recruților. Prima duminică care premerge zilei încorporării să fie „Dumineca încorporării recruților”. Să nu ne sperie îndrăzneala, deoarece recrutul este legat de Biserica, de preot, și va ține minte cât va trăi această Duminică; după eliberare va veni și va aprinde o lumină an de an la Biserica în această Duminică, și în pălpăitul tainic și viu al luminii va revedea viața lui trăită la Cazarmă și va rosti o rugăciune pentru Regimentul lui. Vorbește aici taina, marea taină a militariei — glas răspicat — poruncilor și alinător.

Tot satul să fie mobilizat și pavoazat și la Biserica adus cu mic cu mare pentru Praznicul

CETIȚI CU DRAG ȘI RĂSPANDIȚI ÎN
CĂT MAI MULTE FAMILII „CALEA MÂN-
TUIRII”. CUVÂNTUL ADEVĂRULUI CREȘ-
TIN.

Canuniet recrutilui cu Oștirea noastră! Cu oștirea Regelui Mihai, cu oștirea poporului românesc, cu oștirea democrată a timpului adus de către armatele celor trei Mari Aliați. Tot satul să vadă, să simtă, să trăiască momentul solemn al plecării fiilor lor spre cazarmă! Slujba să fie un Te-Deum, urmat de predica: ajutorul Domnului, încredere în Domnul, Har, lumină, sănătate, dor de muncă și învățătură, binecuvântare de plecare, cu un îndemn de a se feri de păcate și ispitele orașelor, să fie legați cu gândul de satul lor, iar cu inima la datorie!! Vor săruta sf. Cruce în fața sf. Altar pe rând toți recruții, învăluți în fumul de tămâie, în glas de rugăciune, în privirile umede ale părinților lor, stropite cu boabe de lacrimi curate pe altarul neamului vărsate. Așa și numai așa se cuminecă Neamul cu Oștirea, în fața Domnului Dumnezeuului părinților noștri.

Acest drum plecând dela Biserică la oștire, cu praznic mare, s'a practicat la sate, s'a trăit în foarte multe sate ardelenesti sub austro-ungari când recrutul mergând spre oștire cânta a jale:

Neamșule mă iei mă duci

Tocmai în graniță la Turci...

Și am resistat și am trecut prin toate greutățile vremii păstrându-ne Neamul și Legea. De ce să nu lucrăm și acum la fel, mai ales că împrejurările de astăzi sunt mult mai senine pentru a lucra din toate puterile pentru a ne lumina fiii neamului la școala Oștirii.

Sus deci, cu curaj, să înfăptuim pe deplin Sărbătoarea încorporării primului contingent de pace al țării noastre democratice, contingent apărător al României așa cum o garantează Marii Aliați, după ce am jertfit atâtea vieți.

Fie ca ori de câte ori privim harta Europei și în ea țara noastră, să simțim și noi Românii, cum cugetă și mărturisesc popoarele Rusiei, prin graiul poetului lor liric V. Majacovsky: „Țara noastră minune! se zidește, crește îndoit cât alte țări din lume”...

Protopop Lt. Colonel

P. Tănăsioiu

conf. D. I. C.

Despre ce să predicăm?

Duminecă în 10 Iunie 1946 să vorbim despre:
INVIERE (I).

Datu-ne-a bunul Dumnezeu zile de durere și zile de bucurie, zile de post ca să ne smerim, și zile de veselie ca să gustăm din „bunurile pe care ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s'au suit”... Ziuă de întristare, de post și de durere e Vinerea Patimilor; ziuă de bucurie și veselie sfântă este Dumineca Învierii, ziuă celei mai

mari bucurii pentru creștinătatea întreagă. „Aceasta este ziua, pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim într'ansa!” (Ps. 117, 24). Atât de mare este bucuria Învierii lui Iisus, încât ea se revărsă peste anul întreg. Dumineca începe cu Învierea Domnului. Toate Duminecele sunt „ale Învierii”. Anul întreg se cântă și se proslăvește minunea și bucuria Învierii.

De unde atâtea revărsare de lumină și atâtea bucurie, care strălucește pe toate fețele și mișcă toate inimile? Cum se face că și durerile în ziua de Paști sunt mai blânde, lacrimile mai mângăietoare, privirile mai senine, poverile mai ușoare și sărăcia mai puțin apăsătoare? Toate izvorăsc din solia, din minunea, din faptul că *Hristos a înviat*.

A treia zi dela înmormântare, printr'un act de atotputernicie divină, Iisus Hristos a părăsit înfășurăturile morții și a lăsat mormântul gol.

Faptul Învierii din morți, ca și celelalte momente mari din viața Mântuitorului, a fost profețit de mai multeori, în Vechiul și în Noul Testament. Profetul David, în Psalmul 15 (v. 8—10) spune despre învierea Domnului: „Trupul meu odihnește în nădejdea, că nu vei lăsa sufletul meu în iad, nici vei da celui cuvios al tău să vadă putreziciunea, ci-mi vei arăta căile vieții, umplea-mă-vei de veselie cu fața ta și la dreapta ta de frumuseți veșnice mă vei sătura”. Profeția aceasta — confirmată textual și lămurit precis de către Apostolii Petru și Pavel în Faptele Apostolilor — nu privește pe David, care a murit și a văzut stricăciunea, ci pe Mântuitorul care „n'a văzut stricăciune” (Fapte 2, 22—28; 13, 35—37). În convorbirile cu apostolii și cu Iudeii, Iisus profețește de mai multeori că va pătimi răstignirea și va fi îngropat, „dar a treia zi va învia” (Mt. 17, 22—23; 20, 18—19; Mc. 9, 31; Lc. 9, 22; 24, 6—8, 46—48). Ca să se convingă că într'adevăr Iisus este Mesia, cărturarii și fariseii cer *semn* dela El și primesc „semnul lui Iona proorocul, că precum Iona a fost în pântecul chitului trei zile și trei nopți, așa va fi și Fiul Omului în inima pământului trei zile și trei nopți” (Mt. 12, 38—40; 16, 4; Lc. 11, 29). După ce Zarafii au fost scoși din templu, Iudeii li cer iarăși „semn” cu ce drept face unele cu acestea, și Iisus le răspunde: „Stricați acest templu și în trei zile îl voi ridica. Și au zis Iudeii: În patruzeci și șase de ani s'a zidit templul acesta și tu în trei zile îl vei ridica? Iar el zicea de *templul trupului său*. Deci când s'a sculat din morți și-au adus aminte ucenicii săi că le spusese aceasta *și au crezut Scripturii și cuvântului pe care-l spusese Iisus*” (In 2, 18—22). Alt semn despre înviere mai dă Iisus învățăcelilor săi în bobul de grâu, când le zice: „Amin, amin grăesc vouă: Grăuntele de grâu, căzând pe pământ, de nu va muri, el singur rămâne, iar de va muri, multă roadă aduce” (In 12, 24).

Toate aceste semne profetice au avut un ecou mai puternic în sufletele adversarilor, decât în sufletele ucenicilor lui Iisus. După răstignire și îngropare, ucenicii stau ascunși, spăimântați și deprimați, în vreme ce Iudeii se temeau de înviere și luau toate măsurile de prevedere ca să prevină un fapt care îi neliniștea...

— „Doamne — se adresează ei lui Pilat — adusu-ne-au aminte că amăgitorul acela a zis, încă fiind viu: După trei zile mă voi scula. Poruncește deci să se păzească mormântul până a treia zi, ca nu cumva venind ucenicii lui noaptea, să-l fure și să spună poporului că s'a sculat din morți; și va fi răstăcirea cea de apoi mai rea decât cea dintâi” (Mt. 27, 62—64). La cererea aceasta, Pilat le-a dat soldați de strajă la mormânt. Astfel sanhedrinul a fost împăcat: Piatra de pe mormânt sigilată, grădina lui Iosif păzită și fraudă înlăturată.

Nu se putea înlătura însă și minunea profețită. A treia zi după îngropare, Duminecă dimineața, „când se lumina spre ziua”, cutremur mare s'a făcut, îngerul Domnului din cer ca fulgerul s'a pogorât și a răsturnat piatra de pe mormânt.

Hristos a înviat!...

Când femeile mironosițe au venit cu miresme la mormânt, au aflat mormântul gol, soldații căzuți la pământ ca morți și îngerul Domnului în veșminte strălucitoare stând pe piatra sfântului mormânt.

— „Nu vă spăimântați! — a grăit îngerul către femeile cutremurate de spaimă. Căutați pe Iisus Nazarineanul, cel răstignit? A înviat! Nu este aici. Iată locul unde l-au pus. Ci mergeți și spuneți ucenicilor lui...” (Mc. 16, 5—7). Aceasta e cea dintâi solie a învierii, pe care străjerii o duc în cetate, arhierilor, și femeile o duc apostolilor, care „plângeau și se tânguiau” (Mc. 16, 10). Soldații sunt mituiți, cu „arginți mulți”, ca să răspândească minciuna furtului (Mt. 28, 11—15). Apostolii la început nu cred „că el este viu” (Mc. 16, 9—13). Sunt îndoelnici și zăbavnici; nici nu știau profeția că „Iisus trebuia să învieze din morți” (In 20, 9). Doar Petru și Ioan aleargă la mormânt; îl află gol și giulgiurile aruncate la o parte. Abia acum, după ce *văd*, se luminează și *cred*.

Dar minunea învierii Domnului nu este dovedită numai cu atât. Ea este adevărată prin *arătările Lui după înviere*, care sunt mai presus de orice îndoială.

După înviere, Mântuitorul s'a arătat „mai întâi” Mariei Magdalenei (Mc. 16, 9), în dimineața învierii, când a aflat-o plângând la mormânt și a trimis-o să spună ucenicilor cuvintele: „Mă suiu la Tatăl meu și Tatăl vostru, la Dumnezeu meu și Dumnezeu vostru” (In 20, 14—18);

s'a arătat înviat femeilor mironosițe, când le-a întâmpinat zicându-le: „Bucurați-vă!” — iar ele i-au cuprins picioarele și i s'au închinat (Mt. 28, 9);

s'a arătat ucenicilor Luca și Cleopa, în drum spre Emaus, când le-a tălcut scripturile cele despre El, dela Moise și dela toți proorocii, și li s'a descoperit prin binecuvântarea și frângerea pâinii (Lc. 24, 13—35; Mc. 16, 12—13);

s'a arătat apostolului Petru (Lc. 24, 34); apoi apostolilor, fără Toma, seara, când erau cu ușile încuiate și „li se părea că văd duh”, și le-a zis „Pace vouă!” Văzându-i tulburați și îngândurați, a făcut apel la simțurilor lor, să se convingă că El este: „Vedeți mâinile și picioarele mele că eu însumi sunt. Pipăiți-mă și vedeți că duhul nu are carne și oase, precum mă vedeți pe mine că am”. Atunci a mâncat înaintea lor pește fript și miere dintr'un fagure, le-a deschis mintea să înțeleagă Scripturile, i-a trimis să propoveduiască pocăința la toate neamurile, le-a dat puterea iertării păcatelor, i-a luat de martori ai patimilor și ai învierii sale și le-a făgăduit trimiterea Duhului Sfânt (Lc. 24, 36—49; In 20, 19—23).

Toate aceste arătări s'au întâmplat „în ziua cea dintâi a săptămânii”, în cea dintâi Duminecă, în ziua învierii.

La opt zile după înviere, Mântuitorul s'a arătat apostolului Toma, iarăși în casa cu ușile încuiate, și l-a făcut din necredincios credincios (In 20, 24—29);

s'a arătat apostolilor — acum a treia oară — pe malul Tiberiadei, când a asistat la minunea unui pescuit bogat și a rehabilitat pe Petru în colegiul apostolilor (In 21);

s'a arătat apostolilor pe muntele Galileii (Tabor), când i-a trimis să hoteze toate neamurile „în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh” și să păzească toate câte le-a poruncit, că El va fi cu ei „până la sfârșitul veacului” (Mt. 28, 16, 20);

s'a arătat la peste „cincisute de frați deodată”, a căror mărturie — a celor ce încă nu muriseră — putea fi invocată și peste douăzeci de ani, când Apostolul Pavel scrie epistola către Corinteni (I. 15, 6);

s'a arătat apostolului Iacob (I Cor. 15, 7) și tuturor apostolilor la înălțare (Mc. 16, 19—20; Lc. 24, 50—53) și mai pe urmă lui Pavel pe drumul Damascului (I Cor. 15, 8; Fapte 9, 1—22).

Patruzeci de zile țin arătările Mântuitorului după înviere: la ore diferite, la intervale diferite, în locuri diferite: la mormânt, în Ierusalim, pe calea spre Emaus, pe malul Tiberiadei, pe Tabor, pe muntele Maslinilor; la persoane diferite: femeilor, apostolilor, ucenicilor îndoelnici, apoi convingși. E un timp de control, de verificare și de convingere. Femeile vin la mormânt cu miresme și cu lacrimile părerii de rău după „Învățătorul” lor. Apostolii nu cred că a înviat, până ce nu văd mormântul gol și pe El însuși, când răsare în mijlocul lor ca să-l pipăie și să vorbească cu El. Toma nu crede până ce nu-i pune degetul pe rană, nici Luca și Cleopa până ce nu le frânge pâinea și mănâncă cu ei la Emaus. Odată convingși că

Hristos a înviat, moralmente ei nu mai pot nici tăcea, nici renega întâmplarea. O vestesc în toată lumea, cu o tărie de caracter unică în istoria omenirii.

Natural, un fapt atât de important, care pretinde atâtă bună credință, nu se putea să nu aibe și adversari. Dela început și până astăzi, dogma învierii Mântuitorului e atacată cu violență și fără încetare. Veac după veac se repetă atacurile și de aceea nu pot lipsi nici răspunsurile cuvenite părerilor, ipotezelor și obiecțiunilor care se ridică împotriva ei.

Există o serie întreagă de ipoteze, prin care se încearcă să se explice învierea Mântuitorului și astfel să se înlăture minunea.

Cea dintâi, în ordinea vechimei, este *ipoteza furtului* sau a înșelăciunii. Legenda aceasta a fost creată de Iudei, când au dat străjerilor „arginți mulți” și i-au învățat să spună că pe când dormeau ei, au venit ucenicii și L-au furat (Mt. 28, 11—15). Mai târziu susținătorii tezei furtului reprezintă păreri diferite cu privire la autorii furtului. Unii susțin că trupul Domnului a fost furat de către apostoli, alții că a fost furat de către Iosif, alții de către Iudei, alții de către autoritățile romane și alții de către „grădinarul” care îngrijea de grădină, de teama ca vizitatorii să nu-i calce florile și cărările (cf. In 20, 15).

Fapt este că în dimineața învierii mormântul a fost aflat gol. Iisus Hristos a părăsit mormântul. Cum? Nu pot exista decât două alternative: Iisus Hristos a ieșit din mormânt sau înviat sau furat. După documentele care le avem la îndemână și după judecata logică, numai alternativa primă este valabilă. O religie, cum e creștinismul, nu se poate naște dintr'un cadavru furat. Pentru apostoli, furtul nu are nicio motivare. Ei sunt oameni simpli, cinstiți și să recunoaștem, la început îndoelnic. Ezitau să creadă în înviere. După răstignire, erau toți fără curaj, desilusionați. S'au gândit ei să comploteze numai de dragul furtului, ca să se expună apoi la persecuțiile pe care le-au îndurat până la moarte?... E imposibil. Chiar dacă voiau și plănuiau furtul, ei nu reușeau să fure pe Iisus nici prin fraudă, presupunând că garda dormea, deoarece soldații în loc să fie pedepsiți pentru furt, au fost plătiți să mințescă; nici prin violență, pentru că intrau în conflict cu autoritatea romană; nici prin corupție, fiindcă erau toți săraci și Iudeii din sanhedrin erau bogați. — Admițând prin absurd și acest lucru, apostolii totuși nu puteau avea tăria să susțină până la moarte o infamie — să se inspire dela un cadavru — și pe baza unei înșelăciuni ordinare să aducă lumea prin rău la bine și prin minciună la adevăr. *

Nici Apostolii nu aveau nici un motiv să fure corpul Domnului, deoarece de frica Iudeilor, după răstignire, ei stau „cu ușile încuiate” și nici nu visau la înviere, iar după înviere, patruzeci de zile au avut timp de verificare a învierii prin *arătările* Domnului și prin școala ce au făcut-o împreună până la înălțare și astfel probează imposibilitatea morală a furtului din partea lor; nici Iosif nu putea să fure corpul Domnului deoarece grădina și mormântul erau ale lui; nici Iudeii nu puteau să-l fure, căci l-au dușmănit până la moarte și după moarte au luat măsuri pentru paza și pecetluirea mormântului, prin soldați, încât dela început asigură imposibilitatea materială a furtului; nici autoritățile romane, care nu aveau niciun interes într-o astfel de afacere „dolzivă”, și mai puțin putea să-l fure grădinarul, care pentru coruperea soldaților ar fi trebuit să dea un preț prea mare, pentru o eventuală pagubă mică. — Prin urmare teza furtului este în întregime gratuită, absurdă și imorală.

Ipoteza letargiei sau a morții aparente (susținută de Schleiermacher, Bretschneider și Paulus) nu este mai îndreptățită. Susținătorii ei afirmă că Iisus nu a murit pe cruce, ci numai a căzut într'un somn letargic, din care — în răceala mormântului și în mirosul aromamelor — s'a trezit a treia zi, Duminecă dimineața. — Impotriva acestei explicații se ridică toate mărturiile biblice, mintea sănătoasă și chiar unii dintre potrivnicii învierii. Despre moartea reală a lui Iisus pe cruce avem o seamă de mărturii cu neputință de înlăturat: cei patru evangheliști (Mt. 27, 50; Mc. 15, 37; Lc. 23, 46; In 19, 30), flagelațiile, încoronarea cu spini, purtarea crucii și răstignirea, atârănarea în cuie timp de trei ore (Mt. 27, 35—50), apostolii Petru (Fapte 2, 23; 3, 15) și Pavel (I Cor. 15, 3), Iudeii și soldații romani — prin precauțiunile luate pentru sfărâmarea picioarelor (In 19, 31—33), prin împungerea cu sulița (In 19, 34—37) și prin paza la mormântul înșelătorului, care „pe când era viu” a zis că va învia (Mt. 27, 62—63); mărturisirea sutașului în fața lui Pilat „mirat că a murit așa curând” (Mt. 15, 43—45), care echivalează cu prezentarea și recunoașterea oficială a actului de deces; Iosif și cu Nicodim, care înfășură în giulgiuri, scaldă în uleiuri și îngroapă pe Mântuitorul (Mt. 27, 57—60; Mc. 16, 43—47; Lc. 23, 50—55; In 19, 38—42), înfășurăturile corpului după obiceiul Iudeilor, peste care Nicodim a turnat „ca la o sută de litre” de ulei (In 19, 38—40), încât chiar dacă nu murise încă, Iisus murea sigur înăbușit și închis între giulgiuri și înfășurat mormântul săpat în stâncă, peste care a fost așezat o „piatră mare” (Mt. 27, 60), „foarte mare” (Mc. 16, 3—4) pe care un muribund, legat în fâșii scaldate în ulei, niciodată nu ar mai fi putut-o răsturna. Talmudul însuși recunoaște moartea și îngro-

* Fericitul Augustin, deși combate în glumă teza furtului, spune adevărul: „Ah, spuneți, dormeau acești gardieni? Înșă, când vorbiți astfel, rațiunea voastră nu doarme mai tare decât gardienii? Dacă dormeau, ce au văzut? Și dacă nu au văzut, despre ce mărturisesc? Ce fel de martori sunt martorii care dorm! La ce se reduce mărturia lor? Iată-o. Aceasta ca și când ei ar fi spus: „Noi adevărim că ucenicii lui Iisus i-au răpit corpul, și mărturia noastră este absolut irecusabilă, căci atunci când l-au răpit, noi dormeam într'un somn atât de adânc, încât nimic nici nu am auzit, nici nu am văzut!”

parea lui Iisus. Toate aceste mărturii arată imposibilitatea materială a unei morți aparente.*

Există și o imposibilitate morală a unei morți letargice: caracterul divin al Mântuitorului, care nu poate înșela și de altă parte tristețea și descurajarea apostolilor — semne ale morții sigure, care le-a stins orice însuflețire.

Ipoteza morții aparente e combătută chiar și de critici raționaliști (ca Renan, Renos, Reville). Strauss are aci dreptate când spune: Un Mesia mort de jumătate, ieșit din mormânt, nu ar fi făcut decât să slăbească și mai mult credința apostolilor în El. Niciodată o astfel de înviere „nu le-ar fi transformat doliul în entusiasm, respectul în adorare”. — În consecință și ipoteza morții aparente, ca și ipoteza furtului, este o invenție fantezistă, un semn de rea credință, o țesătură de afirmații lipsite de orice temei biblic, logic și etic.

Informațiuni

■ **Facultate de Teologie la Timișoara?** În „Biserica Bănățeană” Nr. 20—22 a. c., cetim că „Adunarea eparhială” din Timișoara, ținută anul acesta, „insistă ca în cadrul Universității de Vest să ia ființă o Facultate de teologie, absolut necesară aici pentru pregătirea clerului eparhial”.

Socotim că chestiunea pregătirii clerului aparține exclusiv Bisericii. Înființarea de școli teologice nu e bine să se facă fără știrea forurilor superioare bisericești. Dacă ținem la autonomia Bisericii atunci orice cerere de felul celei de mai sus trebuie să pornască dela autoritatea canonică a Bisericii.

■ **Reconstrucția Mănăstirii Căldărușani.** Am informat la timpul său pe cetitorii revistei noastre că voevodala așezare monahicească de lângă București, Mănăstirea Căldărușani, a căzut pradă unui puternic incendiu, care a distrus cu totul acest străvechi lăcaș de închinăcine. Din

* Pentru a explica răsturnarea pietrei de pe mormânt s'au propus două alternative: grație cutremurului din dimineața învierii (Mt. 28, 2) sau corpul Domnului s'a pierdut prin crepăturile pământului și mormântul a rămas gol, sau piatra singură a fost răsturnată și astfel Iisus a putut să se trezească din somnul letargic și să părăsească mormântul. Niciuna dintre aceste alternative nu corespunde adevărului evanghelic, din următoarele motive: 1. *Înfășurăturile* de îngropare, care învăluiau corpul Domnului, au fost aflate lângă mormânt. Dacă trupul dispărea în crepăturile pământului, dispăreau și ele fără de urmă. 2. admitând că piatra ar fi fost răsturnată de pe mormânt prin cutremur, Iisus totuși ar fi fost aflat în groapă, mort sau prin hemoragia rănilor nelegată, sau prin *asfixiere* în mirosul aromelor și mai ales în fâșiile giulgiurilor scăldate în ulei. 3. *arătările* Domnului după înviere spulberă din suietele apostolilor orice teamă, orice îndoielă, orice teză contrară faptului istoric și divin al învierii.

București ne-a venit însă vestea că s'a alcătuit un comitet cu menirea de a strânge fondurile necesare pentru reconstrucția acestui istoric lăcaș a cărui distrugere ne-a îndurerat pe toți. Președinția de onoare a acestui comitet a acceptat-o însuși M. S. Regele Mihai I, iar în fruntea lui se găsește I. P. S. Patriarh Nicodim, urmat de o seamă de frunțași ai vieții noastre publice și bisericești.

I. P. S. Patriarh Nicodim a și lansat un apel către credincioși, pentru a și da obolul lor în acest scop.

Iată apelul Conducătorului Bisericii:

„Un incendiu năprasnic a mistuit din temelie, în noaptea de 8 spre 9 Decembrie 1945, frumoasa Cetate a Mănăstirii Căldărușani, vechea ctitorie a lui Matei Basarab.

Focul a distrus opere vechi de artă, odore sfinte și bunurile gospodăriei, rămânând fără adăpost în plină iarnă sute de oameni și toate instituțiile care funcționează în Mănăstire.

Trebue să facem toate sacrificiile și să restaurăm până la toamnă cetatea, astfel ca iarna viitoare să găsească complet renovată mândra ctitorie domnească.

Aducem la cunoștința publică, vestea de bucurie că Majestatea Sa Regele Mihai I a acceptat președinția de onoare a comitetului de restaurare, făcând astfel gestul care ne dă certitudinea că dorința noastră se va împlini.

Rog pe toți cei care trăesc pe pământul românesc și sunt legați de tradiția acestui popor să sprijine cu însuflețire restaurarea ctitoriei lui Matei Basarab la care a pornit Mănăstirea Căldărușani.

Binecuvântarea lui Dumnezeu și harul îndurărilor sale asupra tuturor celor ce cu dragoste ajută Sfintele Locașuri.

Cu Patriarhicești binecuvântări,

NICODIM,
Patriarhul României.

Este o datorie a noastră a tuturor de a contribui cu ceva la reconstrucția voevodatului lăcaș și nu ne îndoiem că toată suflarea românească își va da cu prisosință contribuția sa.

■ **Recunoașterea cultului adventist.** Potrivit unui decret-lege apărut în „Monitorul Oficial” No. 126 din 3 Iunie a. c., confesiunea creștină adventistă de ziua a 7-a este cult recunoscut în Statul român, bucurându-se de deplină libertate de manifestare religioasă și având aceleași drepturi și obligațiuni ca și celelalte culte recunoscute.

Deasemenea au mai fost recunoscuți în mod provizoriu ca asociație religioasă „Crestinii tradiționalisti”, aceștia putând practica liber toate slujbele liturgice pentru membrii lor, până la apariția noii legi a cultelor.

= C. Preoți președinați ai cercurilor și despărțămintelor Asociației Clerului A. Șaguna, cari n'au înaintat raportul anual de activitate, sunt rugați să-l înainteze cât mai în grabă.

= Pentru Calendarul 1947 rugăm pe P. C. părinți să binevoiască a comunica articole, observări, sugestii, îndreptări etc. la Secția Culturală a Ven. Cons. Eparhial.

Datorită unor atari observări binevoitoare putem să îndreptăm an de an acest mijloc de propagandă religioasă și prețios obiect de colportaj bisericesc.

Pentru anul 1947 vrem să-l scoatem în extensiune mai bogată, cu clișee ortodoxe și eventual la gematism cu numele cântăreților bisericești alături de cel al parohilor pe cari îi secondează în munca lor pastorală.

Față de calendarul din trecut, pentru viitor vom corecta unele greșeli dela rubrica „deslegări de post” și „pomenirea morților” mulțumită unui frate preot care ne-a atras atenția asupra omiterii resp. necontrolării exactității datelor din cărțile noastre bisericești.

Articolele, observările, sugestiile ect. rugăm să ni se trimită până la data de 1 Iulie 1946 întrucât am și început la culegerea materialului calendaristic.

Asociația Clerului ort. rom. A. Șaguna
Secția Arad.

Nr. 3/1946.

Convocare

Potrivit prevederilor statutare, prin aceasta se convoacă Adunarea generală ordinară a Secției, care va avea loc Joi 20 Iunie a. c. orele 9 a. m. în sala de ședințe a parohiei din Str. Meșianu 16. (În curtea Catedralei) cu următoarea

Ordine de zi:

1. Serviciul chemării Sfântului Duh.
2. Cuvânt de deschidere.
3. Raportul secretarului.
4. Raportul casierului.
5. Raportul comisiei de control a fondului Ajutorului.

6. Referat asupra înființării unei „Cooperative” a Clerului.

7. Referat asupra intensificării misiunilor pentru popor.

8. Referat asupra organizării unei edituri pentru scrieri cu caracter misionar.

9. Majorarea cotelor la fondul ajutorului preoțesc.

10. Propuneri, cari vor fi formulate în scris și înaintate biroului Secției, cu cel puțin 2 zile înaintea Adunării generale, pe adresa președintelui Secției, str. Gojdu 2.

Având în vedere importanța chestiunilor ce se cer desbătute, frații preoți sunt insistenți invitați să participe necondiționat.

Arad 6 Iunie 1946.

Președinte:
Protopop V. Mihutiu

Asociația Clerului ort. rom. A. Șaguna
Secția Arad.

Nr. 4/1946.

Convocare

P. C. Părinți Ioan Ardelean, Aurel Adamovici, Dr. Ilarion Felea, Dimitrie Morar, Ștefan Bogdan, Ioșif Comșa, Ilie Chebeleu, Ștefan Lungu, Ioan Popescu, Emil Căpitan, Zenobie Brădean și Cornel Mureșan, membrii Comitetului Secției sunt invitați a participa la ședința de comitet ce se va ține Miercuri 19 Iunie a. c. orele 17 p. m. în sala de ședințe a parohiei str. Meșianu 16, având a censura rapoartele și propunerile pentru adunarea generală a secției.

Arad 6 Iunie 1946.

Protopop V. MIHUTIU
președintele Secției.

Publicație

Parohia ort. rom. Miniș j. Arad publică licitație cu oferte închise pe ziua de 23 Iunie 1946 ora 4 d. m. pentru zidirea Bisericii.

Planul, devizul și caetul de sarcini se pot vedea la Oficiul parohial Miniș.

Garanța 5%

2-3

† ANDREI,
Episcop,

Traian Cibian,
cons. ref. eparhial